

یک جاسوس در میان دوستان

کیم فیلبی و خیانت بزرگ

بن مک اینتایر

ترجمه علی هادی

کتاب گوله پشتر

فهرست مطالب

۹	مقدمه مترجم
۱۱	پیشگفتار
۱۳	مقدمه
۱۵	۱- جاسوس نوآموز
۳۷	۲- بخش ۵
۶۱	۳- اتو و سانی
۸۴	۴- هو، هو، عزیزم! من یه جاسوسم
۱۰۶	۵- سه جاسوس جوان
۱۲۱	۶- پناهنده آلمانی
۱۳۵	۷- پناهنده روس
۱۵۶	۸- ستاره‌های نوظهور
۱۷۸	۹- دریا‌های طوفانی
۲۰۲	۱۰- اودیسه هومر
۲۲۳	۱۱- هلو
۲۴۴	۱۲- اشراف چپاولگر
۲۶۴	۱۳- مرد سوم
۲۸۷	۱۴- مأمور ما در بیروت
۳۰۳	۱۵- روباهی که هم‌خانه شد
۳۱۷	۱۶- افسری خوش‌آیینه
۳۳۲	۱۷- حدس می‌زدم خودت باشی
۳۴۶	۱۸- جای عصرانه

۳۶۱ ناپدید شدن
۳۸۰ ۲۰- سه جاسوس کهن سال
۳۹۳ پسگفتار
۴۰۷ عکس ها
۴۳۷ سپاسگزاری ها
۴۳۹ کتاب شناسی
۴۴۷ درباره نویسنده

«دوستان (*The Friends*)». اسم. اصطلاحی کلی برای اعضای یک سازمان اطلاعات و امنیت؛ به طور خاص، اصطلاحی انگلیسی برای اشاره به اعضای سازمان اطلاعات مخفی، یا ام آی ۶.»

«اگر ناگزیر شوم میان خیانت به کشورم و خیانت به دوستانم یکی را برگزینم، امیدوارم آن قدر شهامت داشته باشم که به کشورم خیانت ورزم. چنین انتخابی ممکن است خواننده مدرن را منزجر کند، و ممکن است بی درنگ دوستان وطن پرست خود را برای برداشتن تلفن و تماس با پلیس بلند کند. با این حال، چنین انتخابی دانه را شگفت زده نمی کرد. دانه بروتوس و کاسیوس را در پایین ترین حلقه دوزخ قرار می دهد، زیرا آنان ترجیح دادند به دوست خود، جولیس سزار، خیانت کنند تا به وطن خود، روم.»

ای. ام. فورستر، ۱۹۳۸

مقدمه مترجم

قرن بیستم یکی از پرحادثه‌ترین اعصار تاریخ حیات بشر بوده است. وقوع دو جنگ جهانی و پیامدهای آن از جمله جنگ سرد، جهان را به جولانگاه مخاطرات و ترفندهای سیاسی بدل ساخت؛ ترفندهایی که اسرار برخی از آنها تا به امروز رمزگشایی نشده است. کتاب حاضر بازگویی یکی از بزرگ‌ترین اسرار این سده است: برملا شدن راز جاسوسی که تا سال‌ها نزدیکانش او را نمونه‌اعلای یک مأمور وطن‌پرست می‌انگاشتند.

بن مک‌این‌تایر^۱ (متولد ۱۹۶۳)، نویسنده، مورخ و روزنامه‌نگار انگلیسی در این کتاب یکی از هولناک‌ترین اسرار قرن گذشته را با جزئیات و امی‌نمایاند. کتاب سرگذشت زندگی کیم فیلیبی^۲، جاسوس پرآوازه سازمان ام‌آی‌۶. بریتانیا است. مأموری زیرک و کارکشته که پس از طی مراحل و مراتب ارتقا در این آژانس پیچیده و سراسر ترفند، به تدریج درمی‌یابد که نقابش در حال فروافتادن است.

کتاب سراسر برمبنای حقایق و منابع موثق نگاشته شده است؛ با این حال، مک‌این‌تایر با تبحر و سابقه‌ای که در تألیف رمان‌های جاسوسی دارد، با رویکردی داستان‌گونه و گاه طعنه‌آلود به توصیف ساختار دو آژانس اطلاعاتی بریتانیا (ام‌آی‌۵ و ام‌آی‌۶) و در کل بررسی فضای سیاسی و اجتماعی انگلستان و اروپا در طول جنگ جهانی دوم و پس از آن پرداخته است. علاوه بر راز بزرگ فیلیبی که در طول داستان و با ظرافت قلم نویسنده به تدریج و لایه‌به‌لایه افشا می‌شود، صفحاتی از

1. Ben Macintyre

2. Kim Philby

تاریخ معاصر اروپا نیز در خلال این حوادث ورق می‌خورد. دانستن این مطلب خالی از لطف نیست که این اثر کتاب محبوب دیوید کامرون^۱، نخست‌وزیر بریتانیا برای مطالعه در تعطیلات بوده است. بی‌شک خواننده علاقه‌مند از این دریچه به برخی ناگفته‌های دوران جنگ سرد پی خواهد برد و شاید این اثر فرصتی باشد برای پژوهش و مطالعه بیشتر درباره یکی از حساس‌ترین دوره‌های تاریخ معاصر.

از آنجاکه کتاب در بردارنده اسامی خاص بی‌شماری همچون نام اشخاص سرشناس و مکان‌ها بود، مترجم برای تشریح و توضیح برخی ابهامات احتمالی پانویس‌هایی را آورده است که در متن اصلی موجود نیست. امید است ترجمه این اثر با تمامی کاستی‌هایش، برای آشنایی با تاریخ جهان در قرن بیستم - که بی‌تردید بر تحولات کشور ما نیز اثرگذار بوده است - گامی هرچند کوچک برداشته باشد. در پایان از کارکنان محترم انتشارات کتاب کوله‌پشتی سپاسگزارم.

علی هادی

تیر ۱۳۹۶

پیشگفتار

درباره کیم فیلی^۱ بسیار نوشته شده است. این نوشته‌ها آثار ارزشمند و پیشگام نویسندگانی چون پاتریک سیل^۲، فیلیپ نایتلی^۳، تام باونر^۴، آنتونی کیو براون^۵ و گنریک بوروویک^۶ را دربرمی‌گیرد. اما برای بسیاری از خوانندگان، فیلیبی مبهم و گنگ باقی مانده است؛ درست همانند خود جنگ سرد^۷، که اغلب به آن اشاره شده اما کمتر درک شده است. افزون‌براین، انتشار بسیاری مطالب از پیش دسته‌بندی شده، همراه با سوابق تأیید شده از ام‌آی^۵ و ام‌آی^۶، وجه جدیدی از تعارض میان این دو و جایگاه فیلیبی در این تخاصم را روشن کرده است.

این کتاب زندگینامه دیگری از کیم فیلیبی نیست، بلکه بیشتر تلاشی است برای توصیف و بیان شکلی خاص از دوستی، در قالب روایت داستانی؛ رفاقتی که نقشی پراهمیت در تاریخ بازی کرد. این کتاب بیش از آنچه درباره سیاست، ایدئولوژی و مسئولیت‌پذیری باشد، با شخصیت، سرشت و رابطه‌ای به‌شدت انگلیسی و تاکنون

1. Kim Philby

2. Patrick Seale

3. Phillip Knightley

4. Tom Bower

5. Anthony Cave Brown

6. Genrikh Borovik

۷. جنگ سرد عبارتی است که به دوره‌ای طولانی از رقابت‌ها و کشمکش‌های سیاسی، نظامی، صنعتی و ورزشی میان ایالات متحده آمریکا و اتحاد جماهیر شوروی و کشورهای هم‌پیمان این دو اطلاق می‌شود. این دوره از اواخر دهه ۱۹۴۰ میلادی آغاز شد و سال ۱۹۹۱، با فروپاشی و تجزیه اتحاد جماهیر شوروی پایان یافت.

۸. MI5؛ سرویس مخفی بریتانیا که وظیفه عملیات‌های اطلاعاتی در خاک بریتانیا را عهده‌دار است.

۹. MI6؛ سازمان اطلاعات بریتانیا که وظیفه فعالیت‌های اطلاعاتی و جاسوسی برون‌مرزی را برعهده دارد.